

Rezultatele obținute. Datele privind practicile internaționale sunt în defavoarea serviciului AVIASAN cu funcțiile și structura pe care o are la ora actuală în Republica Moldova. În acest sens se impune necesitatea de a reevalua structura și funcțiile AVIASAN în scopul racordării la cele mai bune experiențe mondiale. Lacune ce țin de reglementarea activității serviciului AVIASAN pot servi drept impedimente în procesul decizional în cazul unui pacient anume. Adesea AVIASAN are menirea să acopere golurile în acordarea asistenței medicale existente în instituțiile spitalicești. Este evident, CNAMUP are capacitatea și poate ușor să absoarbă activitatea de transfer interspitalicesc realizată de AVIASAN. Barierele principale pentru activitatea serviciului AVIASAN identificate în studiu sunt: structura actuală a sistemului medical, atunci când centre/servicii specializate sunt doar în spitale din Chișinău; mecanismul deficitar de finanțare; deficitul de personal și absența mecanismelor de stimulare, retribuție eficientă a muncii; lacunele în cadrul normativ care lasă loc pentru interpretări în lipsa unui standard de acțiune. Totodată, se impune nevoia unei reforme și regionalizării multipolare a sistemului spitalicesc.

Concluzii. Serviciul Republican AVIASAN în Republica Moldova are funcții importante dar este o structură unică în felul său, care nu corespunde bunelor practici existente, implementate în prezent în țările europene. Rezultatele cercetării au ilustrat necesitatea acută de transfer a funcțiilor AVIASAN către alte instituții din domeniul sănătății, fortificarea capacităților de formare profesională și regionalizarea serviciilor medicale specializate. Studiul propune o analiză a AVIASAN-ului din perspectiva organizării, finanțării, structurii, funcționalității.

Cuvinte cheie: Transfer interspitalicesc, AVIASAN, ambulanță aeriană, pacient critic, consult la distanță.

SIGURANȚA LA LOCUL DE MUNCĂ A FARMACIȘTILOR PE PERIOADA PANDEMIEI COVID-19

Svetlana CHIHAI
Mihai PÎSLA

Scopul. Analiza și evaluarea măsurilor aplicate privind asigurarea securității la locul de muncă a farmaciștilor pe perioada pandemiei COVID-19 în vederea înaintării recomandărilor pentru protecția farmaciștilor și minimizarea factorilor de risc.

Obiective. Analiza experiențelor, practicilor și recomandărilor naționale și internaționale a cadrului normativ privind siguranța la locul de muncă a farmaciștilor pe perioada pandemiei COVID-19; analiza procedurilor existente în farmacii cu privire la asigurarea securității la locul de muncă a farmacistului pe perioada pandemiei COVID-19; evaluarea percepției farmaciștilor privind siguranța la locul de muncă pe perioada pandemiei COVID-19; elaborarea recomandărilor în vederea protecției farmaciștilor și minimizarea factorilor de risc.

Materiale și metode. Studiu mixt: cantitativ și calitativ. Studiul cantitativ – tipul de studiu descriptiv integral realizat în baza unui eșantion de 336 de farmaciști cu studii superioare și laboranți farmaciști cu studii medii complete din cadrul farmaciilor naționale. Chestionarea a avut loc prin platforma Google Forms și pe suport de hârtie în perioada noiembrie 2021- martie

2022. Studiul calitativ – interviuri în profunzime efectuate cu 8 farmaciști manageri, în perioada februarie-martie 2022. *Metodele studiului*: metoda istorică, analitică, statistică, comparativă.

Rezultate obținute. Farmaciștii sunt la fel de expuși riscului de infectare ca și ceilalți lucrători din sistemul medical, înregistrând 47% cazuri de îmbolnăviri cu infecția COVID-19. Numai 40% din farmaciști au fost instruiți la locul de muncă cu privire la respectarea măsurilor de prevenire a infecției COVID-19, chiar dacă aceasta a fost una dintre recomandările importante. Pentru ca farmaciile să activeze fără întrerupere, 57% dintre farmaciști au activat supra-program, nerespectând graficul orelor de muncă conform Codului muncii, ceea ce a dus la surmenaj. În majoritatea farmaciilor nu au fost menținute condițiile la locul de muncă satisfăcătoare, cu încălcarea recomandărilor ordinul MS nr.302/2020. Farmaciștii nu au fost aprovizionați suficient cu echipament necesar la locul de muncă (72% dintre farmaciști au fost asigurați cu măști, 67% – au fost asigurați cu halate, 55% – mănuși, 45% – bonete, 35% – viziere). Doar 22% dintre farmaciști au studiat pe perioada pandemiei COVID-19 actele normative oficiale și doar 36% dintre farmaciști s-au simțit protejați la locul de muncă.

Concluzii. Conform analizei experiențelor, practicilor și recomandărilor la nivel național comparativ cu cel internațional, a cadrului normativ privind siguranța la locul de muncă a farmaciștilor pe perioada pandemiei COVID-19, s-a stabilit că cadrul normativ nu a prevăzut toate aspectele necesare pentru a proteja farmaciștii și a minimiza riscurile la locul de muncă. În vederea analizei procedurilor existente în farmacii cu privire la asigurarea securității farmaciștilor la locul de muncă din 4 rețele naționale studiate, se constată că managerii au implementat și distribuit în toate farmaciile planul de protecție al farmaciștilor și angajaților și a măsurilor de prevenire în situații de urgență la recomandările MSMPS și ANSP.

Cuvinte cheie. Farmacist, activitate farmaceutică, securitatea la locul de muncă, „COVID-19”, factori de risc, rolul farmacistului, sistemul de reglementare farmaceutic.

PARTICULARITĂȚILE ASIGURĂRII SERVICIULUI ONCOLOGIC CU MEDICI SPECIALIȘTI

Victor ȘCHIOPU

Nicolae JELAMSCI

Scopul. Evaluarea asigurării serviciului oncologic cu personal medical specializat în scopul determinării accesului populației la servicii de asistență oncologică la nivel teritorial și național.

Obiective. Analiza cadrului normativ național și a practicilor internaționale cu referire la formarea specialiștilor în oncologie și asigurarea accesului populației la servicii oncologice; evaluarea opiniei medicilor oncologi cu privire la organizarea și capacitățile serviciului oncologic la nivel republican și teritorial; aprecierea medicilor oncologi cu referire la procesul de formare profesională și perfecționare a cunoștințelor; elaborarea unor recomandări pentru dezvoltarea strategică și organizarea serviciului oncologic din RM în scopul creșterii accesului populației la asistența oncologică specializată, atât la nivel central, cât și teritorial.

Materiale și metode. A fost realizat un studiu descriptiv selectiv transversal cu componentă calitativă și cantitativă. Componenta calitativă a studiului a urmărit metodologia teoriei empirice și s-a bazat pe tehnica interviului. Subiecții cercetării (n=11) – cadre medicale